

enllà que l'autor del llibre i ésser uns parents i admiradors del mestre de tota la vida. Dient que l'any 1933 li vaig fer pel quinzè "Clari", de la Granadella, una entrevista ja i que des de fa bastants anys en aquesta col·lecció del nostre Butlletí han anat sortint coses de la nostra ploma, de la meua esposa i meves sobre Emili Pujol, potser està dit tot. Encara que mai estarà dit tot de les nostres trobades a la Granadella, al seu mas del Janer, a Barcelona, al nostre Centre mateix i onsevolga que vibri la conversa i el sentiment d'aquesta gran persona i soci del nostre Centre Emili Pujol i Vilarrubi.

Felicitem l'autor del llibre i recomanem aquest als nostres socis, lectors, amics i admiradors del mestre.

J. S. S.

L'ESTUDI GENERAL DE LLEIDA DEL 1430 al 1524, de Josep Lladonosa i Pujol, Premi Pròsper de Bofarull 1953. Publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans, Barcelona 1970.

Ens fóra difícil de trobar a Catalunya, i potser també en altres pobles, un home com Josep Lladonosa lliurat tan plenament a l'estudi d'una ciutat, i que hagi arribat a conèixer-ne tantes dades, que avui li és possible d'explicar detalladament, no solament la formació primitiva sinó també la seva evolució a través de les èpoques successives, la vida dels carrers i fins i tot de les cases i, naturalment, la transformació natural experimentada per aquella ciutat fins avui pel que toca als grans edificis oficials.

Així ens trobem que de l'Estudi General de Lleida, la primera universitat de Catalunya i de tots els Regnes de la Corona, fundat per Jaume II l'any 1300 a la part alta de la ciutat anomenada encara avui el Pla, i situat entre les parròquies de Sant Martí, Sant Andreu i Sant Llorenç, ningú no en concix tantes coses com Josep Lladonosa.

Només faltava que, en enderrocar ara la vella caserna de la Panera, alguns carrers vells i una part de l'anomenat Canyeret, sorgissin a la llum antigues construccions subterrànies, estances, columnes i voltes autèntiques de les aules, i d'altres edificis de residència que han permès al nostre estimat amic de reconstruir amb una fidelitat absoluta el recinte amb les dependències de l'antiga universitat lleidatana.

Tot això ha estat possible gràcies als continuats esforços de Josep Lladonosa, lliurat enterament durant més de trenta anys a la consulta dels arxius de la Paeria, de la Catedral i d'altres institucions, els quals eren encara pràcticament verges.

La història de Lleida era, fins a Lladonosa, modesta, tímida i subsidiària. Les aportacions de Roca i Florejacs, Prim i Gaia, entre altres, eren locals i fragmentàries. Però Lladonosa ha trencat els motlles de la història tradicional de Lleida i li ha donat una nova dimensió, amb una volada ampla i vigorosa, d'una profunditat decisiva i un abast total. Josep Lladonosa, el nostre bon amic, se'ns presenta, doncs, com el veritable historiador de la ciutat de Lleida i adquireix, per dret propi, una categoria de primer ordre en la historiografia catalana.

En aquest llibre que comentem avui, trobem detallada la vida de l'Estudi General de Lleida durant un segle, quan la universitat es trobava en plena vida acadèmica, amb el moviment de professors, la participació de la Paeria quant a l'ordre públic i les despeses generals, els conflictes que presentaven els estudiants i la preocupació reial pels problemes ordinaris relatius al gran centre d'ensenyament.

Sembla que Lladonosa no ignora res de l'Estudi General, i el mateix ocorre en tot allò que es refereix a la vida de la ciutat durant tota l'Edat Mitjana, almenys en allò que ha pogut revelar-li la recerca persistent dels arxius.

Felicitem coratjosament l'historiador de Lleida Josep Lladonosa i Pujol, i li desitgem encara molts anys de vida.

J. B. X.